Tilannekatsaus työvoimapolitiikkaan

Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta
16.9.2015

Ylijohtaja Tuija Oivo
TEM, työllisyys- ja yrittäjyysosasto

TYÖ- JA ELINKEINOMINISTERIÖ
ARBETS- OCH NÄRINGSMINISTERIET
MINISTRY OF EMPLOYMENT AND THE ECONOMY

Työmarkkinatilanne

- Työttömiä työnhakijoita oli heinäkuun 2015 lopussa 381 600, joista pitkäaikaistyöttömiä oli yli 113 000
- Työttömyysaste 9,6 % v. 2015, 9,4 % v. 2016 ja 9,1% v. 2017 (VM)
- Työttömyyden kasvu on tasoittunut, mutta pitkäaikaistyöttömyys ja rakenteellinen työttömyys ovat edelleen voimakkaassa kasvussa
- Vuoden 2015 talousarviossa työllisyysmäärärahoja on 563,9 milj. euroa ja vuoden 2016 talousarvioesityksessä 553 miljoonaa euroa.
- VM:n ennusteen mukainen työttömien työnhakijoiden v. 2015 määrä 355 000 -> aktivointiaste 23,5 % Vuonna 2014 aktivointiaste oli 27,3 %. Aktivointiaste on lisääntyneen työttömyyden takia jäämässä 21,5 prosenttiin v. 2016. Taso on poikkeuksellisen alhainen sekä kotimaisessa että kansainvälisessä vertailussa.
- Oleskeluluvan saaneiden turvapaikanhakijoiden määrän kasvu lisää kotouttamistoimenpiteiden tarvetta.

Henkilöasiakkaita yht. 635 000

(30.6.2015)

- **338 900** työtöntä työnhakijaa
- **152 500** työssä olevaa työnhakijaa
- **108 500** henkilöä työvoimapalveluissa
- **92 600** yli vuoden työttömänä olleita
- **55 800** alle 25-v. nuorta
- **127 400** yli 50-v. työtöntä

Työnantaja-yritysasiakkaat

- Uudet avoimet työpaikat v. 2015 tammi-kesäkuussa **278 600**
- Yhteydenottoja **268 000** vuositasolla
- Avoimia työpaikkoja v. 2014 **491 600**
- Työtarjouksia avoinna olleisiin työpaikkoihin tehtiin v. 2014 **326 700**
- Yrityksissä työllistettynä **12 156** (30.6.2015)

TE-palveluiden asiakaspalvelussa hoidetaan yli 1.000.000 kontaktia kuukaudessa

- 65 000 face to face-kontaktia kuukaudessa
- 207 000 verkkoasiointia kuukaudessa
- 95 000 TE-toimistojen ulossoittamaa puhelua kuukausittain
- 76 000 TE-toimistojen vastattua puhelua kuukausittain
- 22 000 työnantajakontaktia, joista yrityksiin 75%
- 45 000 Työlinjan puhelinkontaktia
- 1 200 Yritys-Suomi -puhelinpalvelun kontaktia

Lisäksi Paikkavahdin ja CV-vahdin lähettämät sähköpostit työnhakijoille ja työnantajille asiakkaan määrittelemien hakutekijöiden mukaan

TE-toimistot (15)

TE-palveluverkosto (120)

TE-palvelun henkilötyövuodet 2987 v. 2011 ja 2495 v.2014

TE-ASPA

TE-palvelut.fi

Työllisyystilanne heinäkuun lopussa

	31.7.2014	31.7.2015	muutos
Työttömät yhteensä	**350 600**	**381 600**	**8,8 %**
- alle 25-vuotiaat työttömät	52 000	57 000	9,8 %
- pitkäaikaistyöttömät	92 600	113 100	22,1 %
- yli 50 -vuotiaat työttömät	121 100	130 400	7,7 %
- ulkomaalaiset	29 600	33 700	14,2 %
Palveluissa yhteensä	**104 700**	**102 800**	**-1,8 %**
- Alle 25-vuotiaat	18 900	16 600	-12,2 %
- pitkäaikaistyöttömät	7 200	8 900	22,8 %
- ulkomaalaiset	15 600	16 200	3,7 %
Aktivointiaste, %	**23,0 %**	**21,2 %**	**-1,8 %**
- nuoret	26,7 %	22,6 %	-4,1 %
- pitkäaikaistyöttömät	7,2 %	7,3 %	0,1 %
- ulkomaalaiset	30,4 %	28,8 %	-1,6 %

TE-PALVELUIDEN PIIRISSÄ	31.7.2014	31.7.2015	Muutos	Muutos-%
TE-palveluissa yhteensä	104 700	102 800	-1 900	-1,8 %
Työllistetyt yhteensä	38 300	30 700	-7 600	-19,9 %
- joista valtiolle työllistetyt	1 000	800	-200	-18,2 %
- joista kuntiin työllistetyt	7 700	6 800	-900	-12,0 %
- joista yksityissektorille työllistetyt	29 600	23 000	-6 500	-22,0 %
- joista starttirahalla	5 100	4 500	-700	-13,0 %
- joista yrityksiin työllistetyt	16 200	11 400	-4 800	-29,8 %
- joista oppisopimuksella	4 900	5 100	200	3,4 %
Koulutuksessa yhteensä	39 800	40 400	600	1,5 %
- joista työvoimakoulutuksessa	20 300	17 700	-2 600	-12,8 %
- joista omaehtoisessa opiskelussa työttömyysetuudella	19 500	22 800	3 300	16,7 %
Työnhaku- tai uravalmennuksessa	600	800	200	43,5 %
Työ- tai koulutuskokeilussa	8 300	8 600	300	3,0 %
Vuorotteluvapaasijaisena	6 100	5 900	-200	-3,2 %
Kuntouttavassa työtoiminnassa	11 600	14 800	3 200	27,8 %

Pitkäaikaistyöttömät keskimäärin tammi-heinäkuussa 2014 ja 2015 ikäryhmittäin

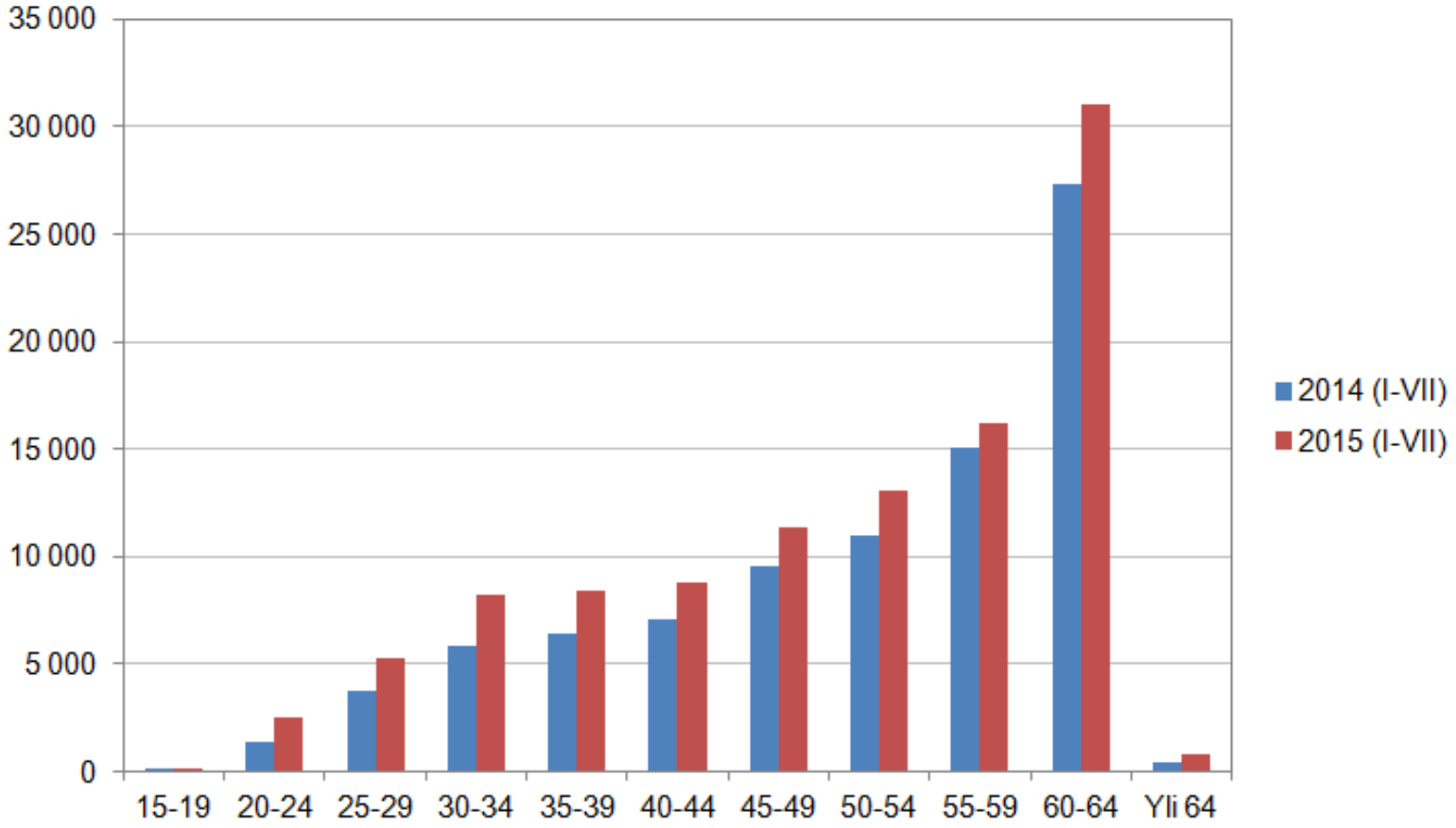

Pitkäaikaistyöttömät ELY-keskuksittain keskimäärin tammi-heinäkuussa 2014 ja 2015

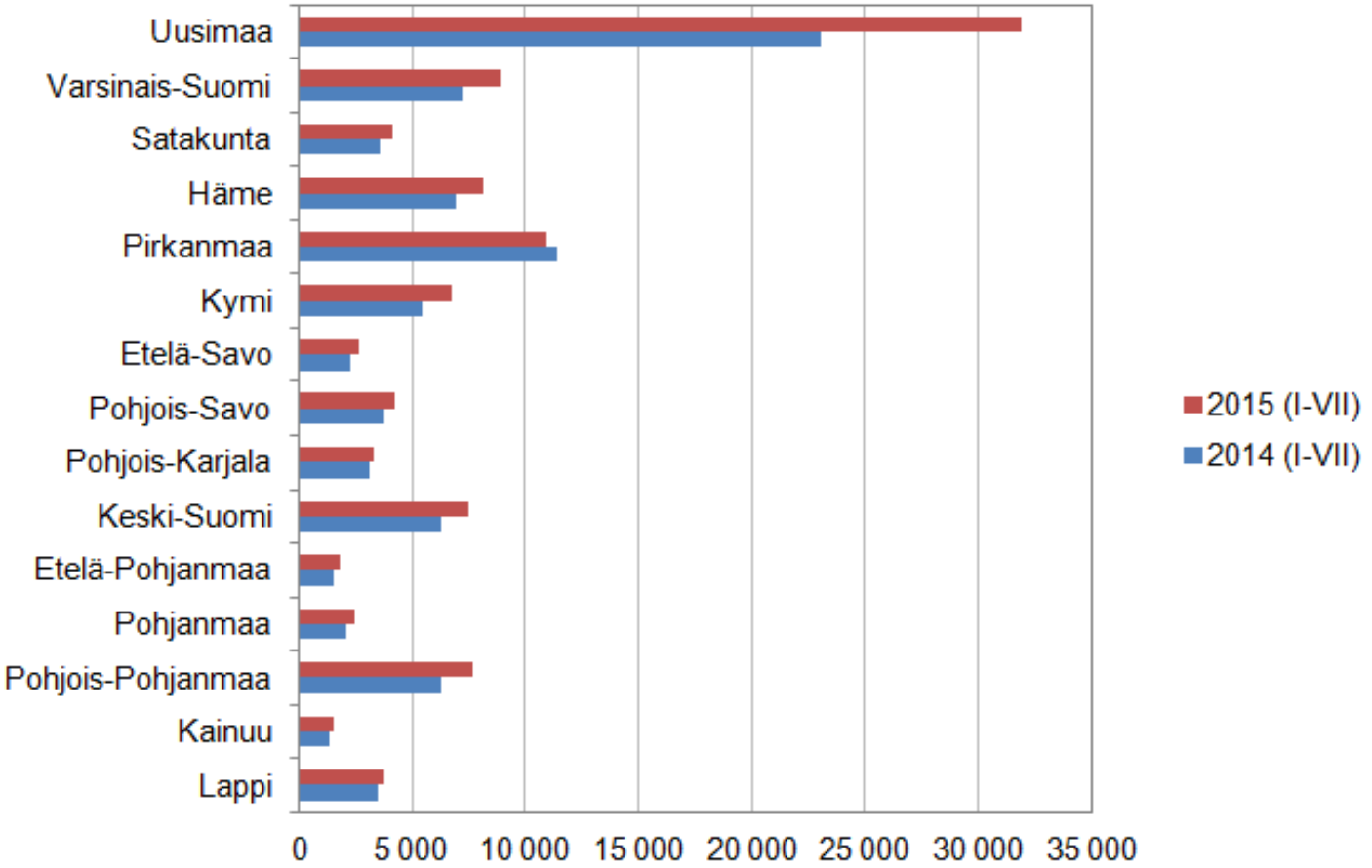

Pitkäaikaistyöttömät koulutusasteen mukaan keskimäärin tammi-heinäkuussa 2014 ja 2015

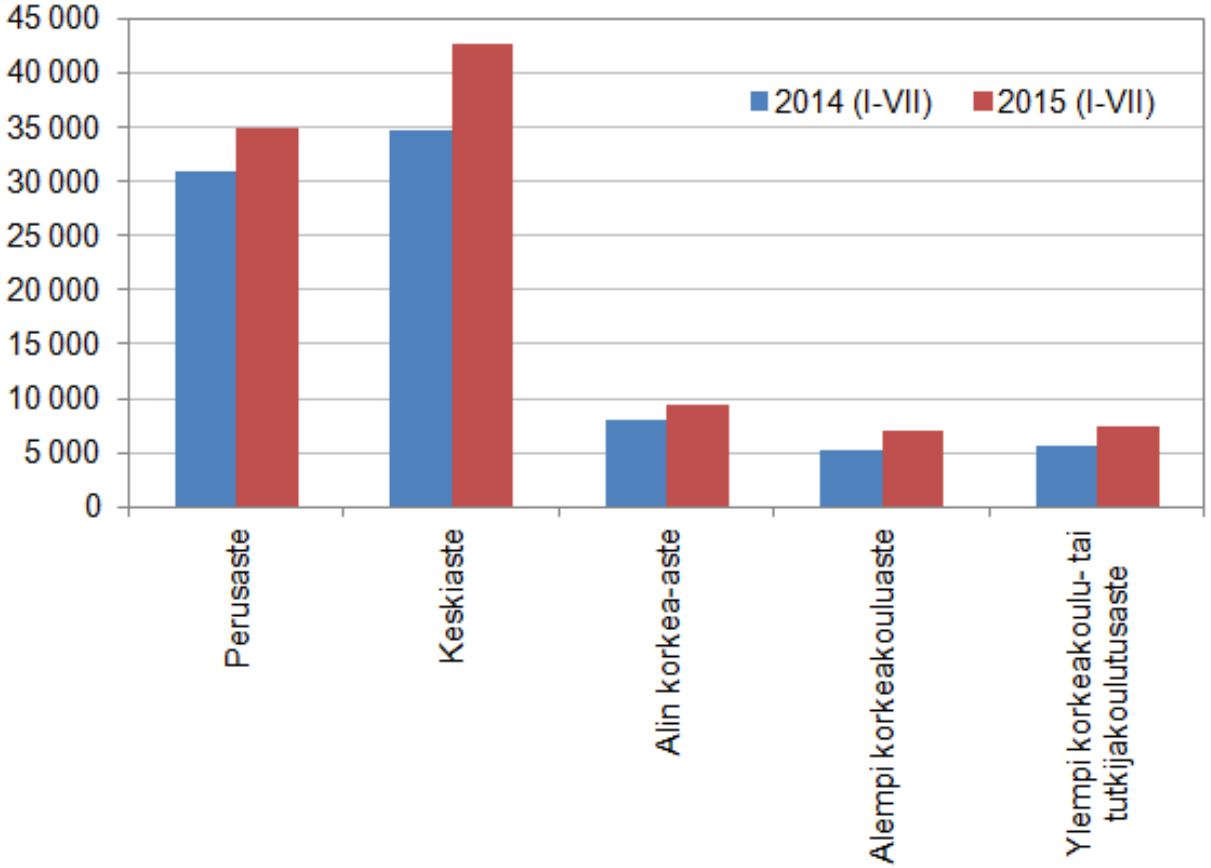

Arviot työttömistä työnhakijoista, aktivointiasteesta ja palveluissa olevien määristä 2015 ja 2016

	V. 2016	V. 2015	MUUTOS
TYÖTTÖMÄT TYÖNHAKIJAT	365 000	355 000	+ 10 000
AKTIVOINTIASTE, %	21,5	23,5	- 2 %-yks.
PALVELUISSA, HTV -JOSTA 32.30.51 RAHOITUKSELLA	99 000 40 000	108 200 49 200	- 9 200 - 9 200

Työvoimapoliitiikan vaikuttavuus
(Lähteet: mm. Etla, TEM)

- Työllisyyttä ja työvoiman tarjontaa lisäävistä keinoista nopeimmin vaikuttavia ovat hyvin toteutettu ja kohdennettu aktiivinen työvoimapolitiikka, työllisyysmäärärahojen riittävä taso ja työttömyysturvan uudistaminen työhön ja aktiivitoimiin kannustavaksi.

- Työllisyysvaikutuksiltaan tehokkaimpia palveluja ovat ammatillinen työvoimakoulutus, työttömien oppisopimuskoulutus ja yrityksille suunnattu palkkatuki.

- Työllisyysvaikutusten saavuttamiseksi tukien on oltava määräaikaisia, tarkasti kohdennettuja ja huolellisesti valvottuja. Parhaimmat työllisyysvaikutukset ovat palveluilla, jotka on suunniteltu ja toteutettu yritysten osaamis- ja rekrytointitarpeiden mukaisesti.

- Palkkatuetun työn vaikuttavuutta on pyritty lisäämään kohdentamalla tuen käyttöä yrityksiin (v. 2014 46 %), koska yhdistyksissä ja säätiöissä sekä valtiolla ja kunnissa toteutetun palkkatuetun työn työllisyysvaikutukset on arvioitu kustannuksiin nähden vähäisiksi.

- Työvoimapalveluja tarjotaan nykyisin tehostetusti nuorille ja ulkomaalaisille työttömille. Ulkomaalaisten aktivointiaste oli heinäkuun lopussa 29 %, nuorten 23 %, kun keskimääräinen aktivointiaste oli 21 %. Pitkäaikaistyöttömien aktivointiaste oli vain 7 %.

- Eri palveluihin ohjautuu hyvinkin erilaisia työttömiä, jolloin toimien työllisyysvaikutuksetkin ovat erilaisia. Työllisyysmäärärahojen painottaminen vaikuttavampiin toimiin voi vähentää edelleen pitkäaikaistyöttömien mahdollisuuksia päästä palveluihin.

Passiivisesta työvoimapolitiikasta aktiiviseen

- Työttömyydestä johtuvat bruttokustannukset julkiselle taloudelle (työttömyysetuudet, työttömille maksettavan toimeentuloturvan ja asumistuen sekä julkisten työvoimapalvelujen ja kuntouttavan työtoiminnan aiheuttamat kustannukset) olivat 6,1 miljardia euroa v. 2014, josta 5,5 miljardia € käytettiin työttömyydestä johtuviin passiivimenoihin (työttömyysturva ja työttömille maksettu asumistuki ja toimeentulotuki). Työttömyyden nettokustannukset ovat noin 4 miljardia euroa.

- Lisäksi työttömyys vähentää verotuloja, lisää kuntien rahoittamia työllisyyden hoidon kustannuksia sekä sosiaali- ja terveyspalveluiden kustannuksia ja vähentää yksityistä kulutusta. Näiden lisäksi rakenteellinen työttömyys aiheuttaa työvoiman kohtaanto-ongelmia ja rajoittaa tuotannon kasvua.

- Julkisiin työvoima- ja yrityspalveluihin on valtion vuoden 2016 talousarvioesityksessä varattu 553,3 miljoonaa euroa. Aktiivimenojen osuus on vain noin 10 % passiivimenoista. Työttömien aktivointia lisäämällä saadaan säästöjä työttömyysaikaisten etuuksien rahoituksessa.

- Yhden päivän työttömyysjaksojen keskimääräinen lyheneminen johtaisi noin 23 M€ työttömyysturvakustannusten laskuun.

Pitkäaikaistyöttömyys kuormittaa kuntataloutta

- Kunnat maksavat puolet vähintään 300 päivää (500 pv vuodesta 2006) ja 70 prosenttia vähintään 1 000 päivää työttömyyden perusteella saaneiden työttömyyden aikaisesta työmarkkinatuesta.

- Rahoitusvastuun siirto on vaikuttanut tavoitteen mukaisesti, sillä ko. kohderyhmään kuuluvien aktivointi lisääntynyt merkittävästi.

- Pitkäaikaistyöttömyyden nopea kasvu ja kunnan rahoitusvastuun laajentaminen ovat johtaneet kunnissa työmarkkinatukimenojen voimakkaaseen kasvuun. Kuntaliitto: arvio 420 milj. euroa v. 2015, 248 milj. euroa v. 2014.

- Työllisyysmäärärahojen vähennys vaikuttaa kuntatalouteen, koska se vähentää kohderyhmään kuuluvien työttömien aktivointia. Jos työllisyysmäärärahojen 50 milj. euron vähennys v. 2016 kohdennettaisiin ko. kohderyhmän palveluihin, se vähentäisi kohderyhmään kuuluvien aktivoitavien määrää keskimäärin 4 100 henkilöllä, mikä lisäisi kuntien jo voimakkaasti kasvaneita työmarkkinatukimenoja edelleen noin 23 milj. eurolla.

- Koska työllisyysmäärärahoja ei ole riittävästi käytettävissä kuntien rahoitusvastuun piiriin kuuluvien työttömien palveluiden järjestämiseen, kuntien rahoitusvastuun piiriin kuuluvia työttömiä on lisääntyvässä määrin ohjattu heidän palvelutarpeitaan vastaamattomaan ja työllisyysvaikutuksiltaan heikkoon kuntouttavaan työtoimintaan.

TE-toimistojen asiakaspalaute v 2014

TNS Gallup Oy haastatteli puhelimitse 3 526 työnhakijaa ja 1 570 työnantajaa ajalla 29.9.-25.11.2014

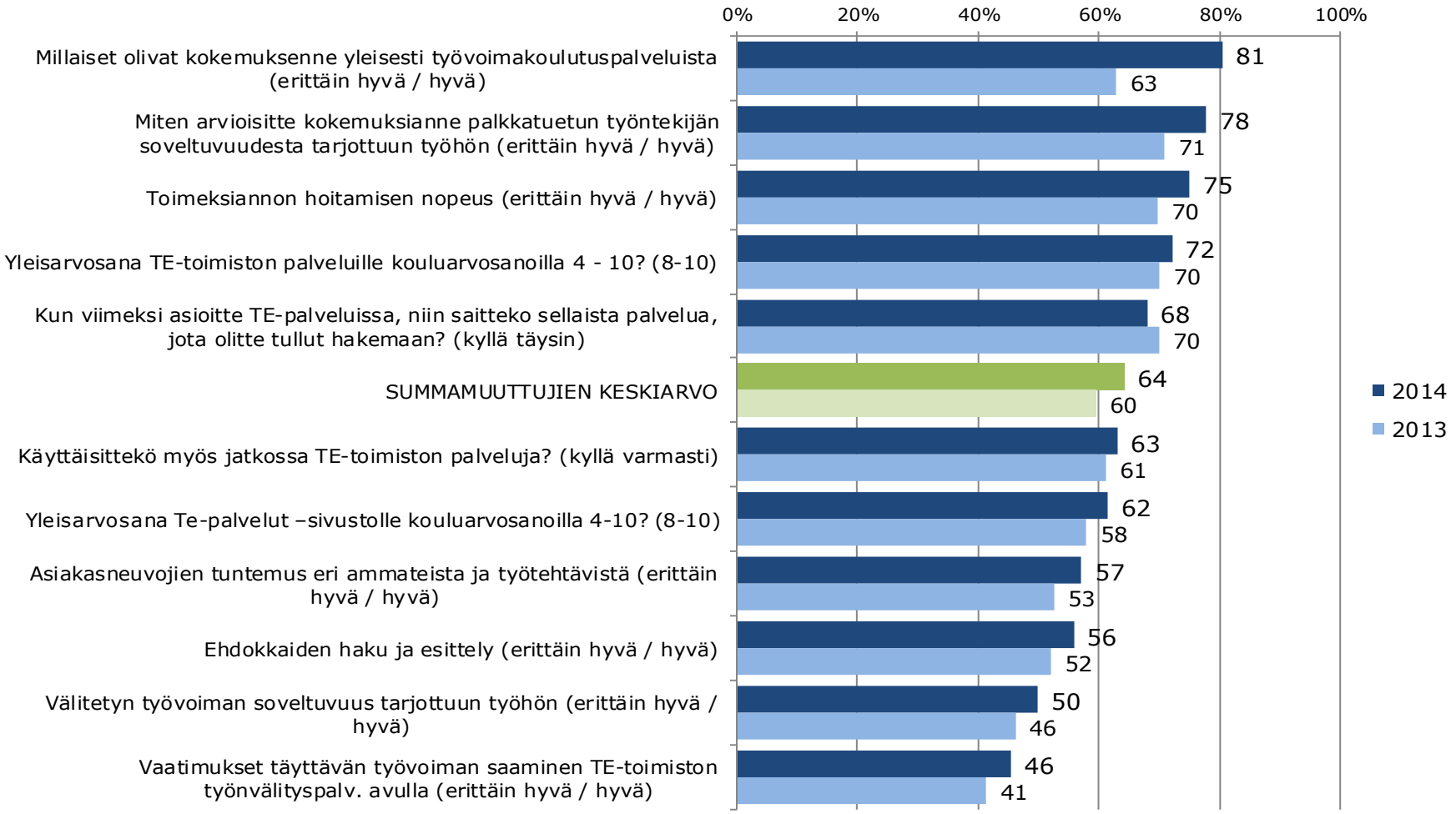

Työllisyys- ja yrittäjyyspolitiikka hallitusohjelman kärkihankkeissa (1/2)

Kilpailukykyiset yritystoiminnan edellytykset

- Starttirahaa ja muita aloittavan yrittäjän palveluja suunnataan hallitusohjelman tavoitteiden mukaisesti
- Yritystukijärjestelmän uudistustyötä jatketaan
- Yrityksen kehittämisavustusta ja kehittämispalveluja suunnataan pk-yritysten uudistumiseen, kasvuun ja kansainvälistymiseen
- Toimia omistajanvaihdosten edistämiseksi tehostetaan
- Työnvälityspalvelut kytketään keskeisiin yritys- ja elinkeinopoliittisiin hankkeisiin (mm. Team Finland)

Kannustinloukkuja puretaan ja rakenteellista työttömyyttä alennetaan

- Työttömyysturvauudistuksella kannustetaan työn nopeaan vastaanottamiseen ja tiukennetaan työn vastaanottovelvollisuutta ja velvollisuutta osallistua työllistymistä edistäviin aktivointitoimenpiteisiin
- Valmistellaan selvitys työllistymistä estävistä kannustinloukuista ja keinoista, joilla loukkuja voidaan purkaa
- Selvitetään työttömyysetuuksien käyttö palkkatukeen ja starttirahaan

TE-palvelut uudistetaan työllistymistä tukevaksi

- TE-toimistojen tehtäväksi kirkastetaan työnvälitystoiminta
- Yksityisten työvoimapalveluiden roolia lisätään kumppanuusyhteistyössä, lisäämällä ostopalveluiden käyttöä ja hyödyntämällä työvoiman vuokrausta
- Selvitetään työvoimapalveluiden siirto vaikeimmin työllistyvien osalta kuntien vastuulle ja valmistellaan kokeiluhankkeet
- Työnhakijan omaa roolia työnhaussa vahvistetaan ja työttömyysturvasanktioiden tehokas täytäntöönpano varmistetaan

Työllisyys- ja yrittäjyyspolitiikka hallitusohjelman kärkihankkeissa (2/2)

Työmarkkinoiden tarpeiden mukaista osaamista parannetaan

- Tavoitteena on varmistaa työ- ja elinkeinopoliittisten tavoitteiden toteutuminen toisen asteen ammatillisen koulutuksen reformissa (työvoimakoulutuksen rooli ja asema)

Nuorisotakuuta jatketaan

- Ohjaamo -toimintamallia ja etsivää nuorisotyötä vahvistetaan
- Nuorten yrittäjyyspajan toimintamalli otetaan käyttöön koko maassa
- Palkkatuen käyttöä kohdennetaan nuorille
- Kehitetään digitaaliset ohjauspalvelut nuorille
- Toimeenpannaan EU:n suositus nuorisotakuusta

Työperäistä maahanmuuttoa ja kotoutumista edistetään

- Laaditaan valtion kotoutumisohjelma vuosille 2016 - 2019
- Varmistetaan turvapaikanhakijoiden kuntiin sijoitus ja kotoutuminen
- Työvoiman maahanmuuttoa edistetään (ml. Oleskelulupamenettelyn sujuvoittaminen sekä hyvien etnisten suhteiden edistäminen ja rasismin ennaltaehkäisy)
- Pääkaupunkiseudulla käynnistetään maahanmuuttajien työllisyyspilotti